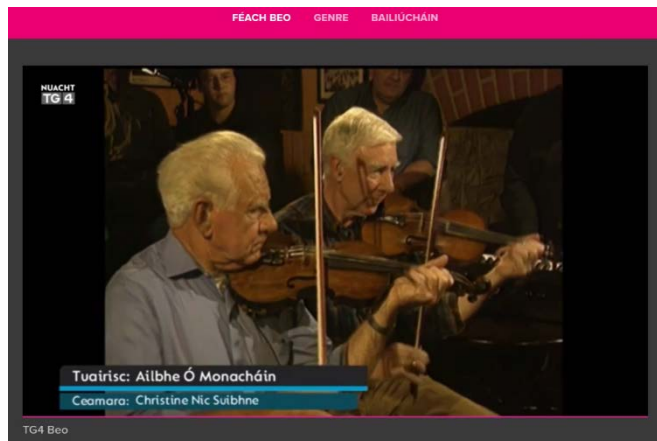

Ben Lennon

Ceist 1

Beidh tú ag féachaint ar ball ar thuairisc faoin bhfidléir clúiteach, Ben Lennon, a fuair bás. Sula bhféachfaidh tú ar an mír, an féidir leat féin agus an duine in aice leat brí na bhfocal agus na bhfrásaí seo a aimsiú?

1. ómós
2. go forleathan
3. go fial
4. ceol tíriúil fidle
5. traidisiún na fídléireachta
6. corradh agus caoga
7. seanchas
8. faoi anáil
9. ní bheidh a leithéid arís ann
10. ba mhór aige
11. go dílis

Anois, féachaigí ar an tuairisc le feiceáil an gcuideoidh sé sin libh.

Ceist 2

Féach ar na tréithe pearsantachta thíos a luadh sa mhír chun cur síos a dhéanamh ar Ben Lennon. An bhfuil siad ar eolas agat?

- cairdiúil
- tuisceanach
- ceolmhar
- álainn
- greannmhar

Cad faoi na cinn seo anois?

- uaimhianach
- leithleach
- sotalach
- fial
- ceandána
- sprionlaithe
- teasaí
- deisbhéalach

Bí ag obair leis an duine in aice leat. Déanaigí cur síos dá chéile ar phearsantacht na ndaoine seo a leanas:

- ♥ do mháthair nó d'athair
- ♥ do chara is fearr
- ♥ an múinteoir is fearr leat
- ♥ duine éigin i do theaghlach

Ceist 3 Féach ar an tuairisc den dara huair agus freagair na ceisteanna seo:

1. Cárbh as do Ben Lennon agus cén fáth a raibh clú agus cáil air?
2. Cad a dúirt na daoine seo a leanas faoi:
  - Marcas Ó Murchú
  - Oisín Mac Diarmada
  - Mary Bergin
3. Cén gradam a bhuaigh sé sa bhliain 2011?

Ceist 4 ‘...Contae Liatroma...’

- A. Scríobh amach contaetha na tíre.
- B. Cuir na ceisteanna seo ar an duine in aice leat:
  - Cé as tú ó dhúchas?
  - Cá bhfuil Gleann Dá Loch?
  - Cá bhfuil Sí an Bhrú?
  - Cad é an contae is fearr leat sa tír? Cén fáth?
  - Ar thug tú cuairt ar gach contae in Éirinn?

Ceist 5 Na hiolraí

Bhí iolraí na n-ainmfhocal thíos le cloisteáil sa mhír. Cad iad?

- ceoltóir
- fídléir
- taifead
- máistir
- nócha
- scoil
- cuairt

Ceist 6 Pléigh na ceisteanna seo le do ghrúpa:

1. An bhfuil dúil agat i gceol traidisiúnta na hÉireann? Cén fáth?
2. Cén tábhacht atá ag an gceol i do shaol?
3. Conas atá ceoltóirí ag dul i ngleic leis an gcosc atá ar gach tionól poiblí de bharr an choróinvíris?

Treoracha agus Freagraí

Ceist 1

1. <i>ómós</i>	homage, respect
2. <i>go forleathan</i>	widely
3. <i>go fial</i>	generously
4. <i>ceol tíriúil fíde</i>	rustic fiddle music
5. <i>traidisiún na fídléireachta</i>	the fiddling tradition
6. <i>corradh agus caoga</i>	more than fifty
7. <i>seanchas</i>	folklore
8. <i>faoi anáil</i>	under the influence
9. <i>ní bheidh a leithéid arís ann</i>	he's one of a kind
10. <i>ba mhór aige</i>	he was moved by
11. <i>go dílis</i>	loyally

Ceist 2

Seo thíos roinnt samplaí, ach bíodh seisiún tobsmaointeoireachta agat leis na foghlaimeoirí chun cur leis an liosta.

cairdiúil – friendly
tuisceanach – compassionate, considerate
ceolmhar – musical
álainn – beautiful
greannmhar – funny
uaillmhianach – ambitious
leithleach – selfish
sotalach – arrogant
fial – generous
ceandána – headstrong
sprionlaithe – mean, stingy
teasaí – hot-tempered
deisbhéalach – eloquent

Ceist 3

Féach an script.

Ceist 4

A.

Cúige Chonnacht	Cúige Mumhan
1. Contae na Gaillimhe 2. Contae Liatroma 3. Contae Mhaigh Eo 4. Contae Ros Comáin 5. Contae Shligigh	6. Contae Chiarraí 7. Contae an Chláir 8. Contae Chorcaí 9. Contae Luimnigh 10. Contae Phort Láirge 11. Contae Thiobraid Árann
Cúige Laighean	Cúige Uladh
12. Contae Bhaile Átha Cliath 13. Contae Cheatharlach 14. Contae Chill Chainnigh 15. Contae Chill Dara 16. Contae Chill Mhantáin 17. Contae na hIarmhí 18. Contae Laoise 19. Contae Loch Garman 20. Contae an Longfoirt	24. Contae Aontroma 25. Contae Ard Mhacha 26. Contae an Chabháin 27. Contae Dhoire 28. Contae an Dúin 29. Contae Dhún na nGall 30. Contae Fhear Manach 31. Contae Mhuineacháin 32. Contae Thír Eoghain

21. Contae Lú 22. Contae na Mí 23. Contae Uíbh Fhailí	

B.

Tá Gleann Dá Loch i gContae Chill Mhantáin.

Tá Sí an Bhrú i gContae na Mí.

Ceist 5

ceoltóir – *ceoltóirí*

fidléir – *fidléirí*

taifead – *taifid*

máistir – *máistrí*

nócha – *nóchaidí*

scoil – *scoilteacha (scoileanna an leagan caighdeánach)*

cuairt – *cuairteanna*

Ceist 6

Is féidir gach grúpa a chur ag déanamh an phlé seo agus ansin an topaic a phlé leis an rang iomlán.

Siún Nic Gearailt

Tá ómós léirithe go forleathan don bhfidléir Ben Lennon as Contae Liatroma a fuair bás inné. Dúirt ceoltóirí éagsúla inniu gur fear é a roinn a chuid ceoil agus eolais go fial le gach duine ar bhuail sé leis.

Ailbhe Ó Monacháin

Ceol tíriúil fidle ó Ben Lennon Chontae Liatroma a fuair bás inné. Ba as Coillte Clochair Ben Lennon, ceantar ónar thóg sé agus a choinnigh sé an ceol i rith a shaoil.

Marcas Ó Murchú, Fliúiteadóir

Ba dhuine iontach lárnach é Ben Lennon i dtraidisiún na fídléireachta i dtuaisceart Liatroma, in iarthar Fhear Manach agus i ndeisceart Dhún na nGall. Thug sé leis traidisiún saibhir na fídléireachta agus an tseanchais ó na seanfhidléirí. Dúirt sé liom go raibh corradh agus caoga duine ina gcónaí sa cheantar a dtiocfadh leat dul ar cuairt acu agus seanchas agus fídléireacht a fhoghlaim uathu agus é óg. Agus, choinnigh sé é sin beo.

Ailbhe Ó Monacháin

Agus deir fidléirí Chontae Shligigh nach faoi anáil Liatroma amháin a tháinig Ben. D'éist sé le taifid de na máistrí móra mar Michael Coleman agus James Morrison.

Oisín Mac Diarmada, Fídléir

Bhí pearsantacht iontach ag Ben, bhí *presence*¹ mór aige. Agus, chuala mé féin ceol Ben den chéad uair ar an albam álainn sin *Dog Big Dog Little*. Agus ina dhiaidh sin, bhí mé mar dhalta óg ina rang ag Scoil Samhraidh Joe Mooney i nDroim Seanbhó sna nóchaidí agus múinteoir iontach ba ea é Ben. Agus an phearsantacht a bhí aige, bhí sé chomh cairdiúil agus bhí sé chomh tuisceanach mar mhúinteoir.

Ailbhe Ó Monacháin

Agus roinn sé an tuiscint sin ag scoilteacha samhraidh ó Liatroim go Contae an Chláir agus le linn cuairteanna chuig an Spidéal i gConamara.

Mary Bergin, Feadógaí Stáin

Duine ceolmhar, álainn, cairdiúil, greannmhar a bhí ann agus bhí sé i gcónaí sásta a chuid ceoil a roinnt le gach uile dhuine. Is cuimhin liomsa go maith na seisiúin agus an chraic a bhí againn sa Spidéal anseo i dTigh Hughes an samhraidh a bhí sé féin agus a bhean chéile Patsy anseo. Ní bheidh a leithéid ann arís.

Ba mhór aige a ghradam saoil ó TG4 in 2011, mar a dúirt an stáisiún féin – do cheoltóir a raibh tionchar domhain aige ar shaol an cheoil agus a bhí sásta i gcónaí é a chur chun cinn go dílis fial.

Ailbhe Ó Monacháin, Nuacht TG4.

---

¹ *teacht i láthair* an leagan Gaeilge